

**ΣΤΑ ΘΡΑΝΙΑ
ΤΗΣ ΦΥΛΑΚΗΣ ΝΕΩΝ ΑΥΛΩΝΑ**
**Συμμαθητές
και συγκρατούμενοι**

Υπάρχει ένα σχολείο που οι μαθητές του έχουν καταδικαστεί
για ανθρωποκτονίες, ληστείες, υποθέσεις ναρκωτικών.
Και κατσουφιάζουν όταν δεν έχουν μάθημα. Είναι νέοι από 15 έως 25 ετών
και κάθε μέρα περνούν τη σιδερένια πόρτα
που χωρίζει τα κελιά τους από τις σχολικές αίθουσες.

Του **Νίκου Βαφειάδη** - Φωτογραφίες: **Γιάννης Κολεσιδης**

Όλα παραπέμπουν σε
σχολείο, με εξαίρεση τα
καγκελόφραχτα παράθυρα.

Μας είχαν πει να είμαστε εκεί στις 9.30 το πρωί. Στρίψαμε στη διασταύρωση της Μαλακάσας. Λίγα χιλιόμετρα πιο κάτω, μετά το στρατόπεδο, οι φυλακές Νέων του Αυλώνα.

«Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα (ΕΚΚΝΑ)» με μπλε γράμματα στην ταμπέλα πάνω από τη σιδερένια συρόμενη είσοδο με παραθυράκι αναγνώρισης. Μπαίνοντας αριστερά, το γραφείο ελέγχου συνδέεται με καγκελόπορτα με το εξωτερικό προαύλιο της φυλακής.

Το τελευταίο κτίριο αριστερά είναι το σχολείο, στο ισόγειο το δημοτικό, στον πρώτο γυμνάσιο και λύκειο. Στο κοινό εσωτερικό προαύλιο δύο σιδερένιες πόρτες. Η μια οδηγεί στο σχολείο και η άλλη στη φυλακή.

Φτάνοντας στο πλατύσκαλο του πρώτου ορόφου μπαίνουμε σ' ένα μακρόστενο χώρο με ένα διάδρομο στη μέση και μικρές αίθουσες εκατέρωθεν, βαπτισμένες με ονόματα διανομημένων, καλλιτεχνών και επιστημόνων. Είναι ημέρα εξετάσεων, μερικοί βρίσκονται ακόμη στις αίθουσες και γράφουν, όσοι τελείωσαν έχουν σχηματίσει μικρές παρέες στο διάδρομο. Αρχίζω να μιλάω με κάποιον, στην πορεία μαζεύονται πολλοί γύρω του. Υστερα σ' άλλη παρέα, ύστερα σ' άλλη.

Ο Στέλιος είναι 21 χρόνων, παρακολουθεί το πρόγραμμα ανεξάρτητης της «Στροφής» στη φυλακή. Είναι από την Κρήτη και ζει στο κελί μαζί με ένα νεαρό Αλβανό. «Μια χαρά τα πάμε, δεν είναι εδώ χωρισμένη η φυλακή.» Ο Γιώργος, 22 χρόνων μόλις τέλειωσε την Γ' Λυκείου και έδινε Πανελλαδικές. Ο Μαριάν απ' τα Σκόδρα, 23 χρόνων, λεπτός, αθλητικός. Ο Σοκόλ, 23 χρόνων για κλοπή, πιο επιφυλακτικός. Ο Γιώργος, 20 χρόνων, πήγαινε έξω στην Γ' Γυμνασίου, αλλά την είχε παρατήσει. «Εδώ, το σχολείο έχει περισσότερο ενδιαφέρον». Συμμετέχει στις ομάδες ψηφιδωτού και ηλεκτρονικού υπολογιστή. Ο Κλάιντι, 18 χρόνων από το Φιέρι, υπόδικος για ναρκωτικά. «Στην Αλβανία, οι φυλακές είναι χάλια. Ασε που εκεί πρέπει να εκτίσεις

ολόκληρη την ποινή, δεν βγαίνεις όπως εδώ με αναστολή.» Όλοι το χαίρονται που πάνε σχολείο. Είναι και ότι μετράνε οι μέρες διπλές για τους μαθητές. Από το 2005 κάθε μέρα εκπαίδευσης στο σχολείο υπολογίζεται ως δύο μέρες κράτησης. Αυτό, από μόνο του, αποτελεί ισχυρότατο κίνητρο. Είναι και το κλίμα εδώ μέσα, βέβαια, τόσο διαφορετικό από εκείνο της φυλακής. Ποικίλες πολιτιστικές δραστηριότητες, πραγματικό ενδιαφέρον από τους καθηγητές. Ενώ στη φυλακή σκοτώνουν το χρόνο τους με

θητή. Ο Φράνι και ο Μεχμέτ, 20 χρόνων από την Αλβανία, υπόδικοι για ναρκωτικά. Θέλουν να μάθουν και κάποια τέχνη, όμως, παρά τις χρόνιες εξαγγελίες, τα σχετικά προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης δεν έχουν ξεκινήσει ακόμη. Ο γεροδεμένος Δημήτρης από τον Πόντο, στα 21 του, είναι 3 χρόνια εδώ, 12 συνολικά στην Ελλάδα, έξω πήγαινε σε νυχτερινό. Μέσα από τα προγράμματα του σχολείου βρήκε την κλίση του στη ζωγραφική. Ο Βασίλης, 19 χρόνων από τη Γλυφάδα, είναι καταδικασμένος για αν-

θρωποκτονία. «Νόμισα πως θα βγάλει ο άλλος πιστόλι και τον πυροβόλησα.» Είναι ο πρώτος απόφοιτος του σχολείου που μπήκε σε κάποιο ΤΕΙ. Μια φορά τη βδομάδα που έχει υποχρεωτική παρουσία σε εργαστήριο έρχεται και τον παίρνει ο πατέρας του για να τον συνοδεύσει στη σχολή. «Όταν βγαίνω είναι ωραία, όταν ξαναπαίνω όμως είναι δύσκολα...» Ξεκίνησε τον Απρίλιο, διαβάζει μέσα στη φυλακή και έχει περάσει δύο μαθήματα. «Οι καθηγητές βοηθάνε. Έκανα ενισχυτική μέχρι το μεσημέρι.» Στους συμφοιτητές του στο ΤΕΙ δεν ανοίγεται. «Είσαι αντικοινωνικός όταν είσαι στη φυλακή. Δεν εμπιστεύεσαι κανέναν.» Ο μικροκαμωμένος Βαγγέλης, 21 χρόνων από τη Θεσσαλονίκη, είναι υπόδικος για ναρκωτικά. Πήγαινε στο δημοτικό, αλλά του πρότειναν στη φυλακή τη θέση του καφετζή και την προτίμησε. Μέσα όμως από τη γνωριμία του με τους καθηγητές ξεκίνησε το μπουζούκι και τα πάει θαυ-

«Ήμουν ένας κακός πρεζάκιας που είχα φτάσει σε ένα σημείο που για να πάρω τη δόση μου θα μπορούσα να σκοτώσω άνθρωπο. Ωσπου μια μέρα είπα γιατί κατάντησα έτσι να ντρέπομαι για τον εαυτό μου και αποφάσισα να πάω σχολείο. Θα μου πείτε, τι σχολείο ρε καμήνε, αφού βρίσκεσαι στη φυλακή; Ναι, εγώ στη φυλακή είμαι αλλά έχουμε ένα σχολείο εδώ μέσα, όχι ένα απλό σχολείο, αλλά από τα καλύτερα στην Ελλάδα. Οι δάσκαλοι είναι διαφορετικοί. Δεν μας φέρονται σαν σκουπίδια, αλλά σαν σε αληθινούς μαθητές και μας βοηθάνε να φύγουμε απ' αυτό το δρόμο...»

(από την εφημερίδα του σχολείου «Προσπαθώντας»)

μοναδική διέξοδο την τηλεόραση. Μεταξύ τους δείχνουν να έχουν καλές σχέσεις. Το σχολείο συμβάλλει σ' αυτό, προάγει την αλληλεγγύη, στις ίδιες ομάδες εργασίας είναι Έλληνες, Αλβανοί, Πόντιοι και Ιρακινοί. Ετοι, ούτε στη φυλακή χωρίζονται σε αντίπαλα στρατόπεδα κατά φυλές. Βέβαια, τα βιβλία στη βιβλιοθήκη είναι μόνο ελληνικά. Θα μπορούσε, ας πούμε, να γίνει κάποια συνεννόηση με τις αντίστοιχες πρεσβείες, κυρίως την αλβανική.

Ο Μοχάμεντ, 22 χρόνων από το Ιράκ, είναι μέσα για ανθρωποκτονία. Στη Β' Γυμνασίου πήρε το βραβείο του καλύτερου μα-

μάσια. Μαθαίνει πολύ γρήγορα κι ο χώρος γεμίζει νότες και συναισθήματα.

Οι καθηγητές είναι συνολικά δεκαεπτά. Δυο-τρεις της παλιάς φρουράς μόνιμοι, οι υπόλοιποι στη δύσκολη θέση του αναπληρωτή. Κάνεις αίτηση και σε παίρνουν στο σχολείο της φυλακής. Σου τηλεφωνούν: «Δέχεστε;» Από 'κει και πέρα είναι θέμα ευαισθησίας. Κάτι πρέπει να σε γαρφαλάει μέσα σου για να δεχτείς. Καθηγητής Αγγλικών δεν υπάρχει. Κανένας δεν δέχτηκε. Εδώ υπάρχουν αυξημένες απαιτήσεις. Βρισκόμαστε στο τέλος της σχολικής χρονιάς και οι σχέσεις έχουν αναπτυχθεί, υπάρχει εμπιστοσύ-

Στον κεντρικό διάδρομο του σχολείου: το κλίμα, εντελώς διαφορετικό από εκείνο της φυλακής.

νη. Στην αρχή της χρονιάς δεν ήταν έτσι. Πρόσωπα και σώματα ήταν τότε ακόμη σφιγμένα. Χρειάστηκε χρόνος και ενέργεια για να δημιουργηθεί το καλό κλίμα. Ωρράριο δεν υπάρχει. Δεν έχει «κάνω το μάθημά μου και φεύγω». Σχεδόν όλοι κάθονται μέχρι το απόγευμα. Ενισχυτική διδασκαλία και πο-

λυάριθμες ομάδες εργασίας. Ζωγραφική, χαρακτηριστική, γλυπτική, θέατρο, ανθοκομία, λαογραφία, κινηματογράφος, φωτογραφία, μουσικά όργανα, χορός, 13 συνολικά προαιρετικά προγράμματα. «Σου δίνεται η δυνατότητα να κερδίσεις τον μαθητή μέσω των πολιτιστικών προγραμμάτων. Προσπαθού-

με από κρατούμενους να τους κάνουμε μαθητές και από συγκρατούμενους συμμαθητές», εξηγεί ο διευθυντής Πέτρος Δαμιανός. Υπεύθυνος της εφημερίδας ο αναπληρωτής διευθυντής, Γιάννης Παπαδημητρίου, φυσικός, από την αρχική ομάδα των εθελοντών. Υπεύθυνη της θεατρικής ομάδας η φιλόλογος Γιούλη Πεζοπούλου, η «μαμά», όπως την αποκαλούν κάποιοι μαθητές. «Το ενδιαφέρον είναι ότι τα ίδια τα παιδιά έγραψαν τα κείμενα και πήραν το Α΄ θεατρικό βραβείο στην Νοτιοανατολική Αττική. Παιδιά που δεν έχουν δει ποτέ θέατρο, ένιωσαν ασφαλή μέσα απ' τα δικά τους κείμενα, έβγαλαν τους πόθους τους, τα προβλήματα και τις ελπίδες τους.» Ακόμα, οι φιλόλογοι Κατερίνα Φάρου, Αλεξάνδρα Κατρίνη, Φανή Αργυροπούλου και Δήμητρα Μπακόλη, οι φυσικοί Δημήτρης Νταλαμάγκας και Φωτεινή Ντελάλη, οχημικός Νίκος Γεροντίδης,

«Σκέφτομαι τις μέρες του σχολείου, ενός σχολείου αλλιώς από τα άλλα. Παράδειγμα προς μίμηση θα έλεγα και εννοώ τους καθηγητές και όχι το κτίριο. Τους καθηγητές που δίνουν πολλά, κάνουν ό,τι είναι δυνατόν, από την πρώτη «καλημέρα» μέχρι το μεσημεριανό «να προσέχεις». Τους αξίζουν πολλά μπράβο. Οχι γιατί μας κάνουν να ξεχνάμε για λίγο ότι είμαστε έγκλειστοι αλλά γιατί προσπαθούν να μας μάθουν πέντε γράμματα... Με λίγα λόγια, είναι το ομορφότερο σχολείο που έχω γνωρίσει μέχρι τώρα. Σκέφτομαι ότι θα ήταν καλό να υπήρχε ένα τέτοιου είδους σχολείο σε κάθε χωριό, σε κάθε πόλη...»

(από την εφημερίδα του σχολείου «Προσπαθώντας»)

Εδώ οι κακοπληρωμένοι δάσκαλοι κάνουν υπερωρίες...

Η ιδέα του σχολείου γεννήθηκε πριν από δέκα χρόνια από τον σαραντάχρονο τότε καθηγητή Μαθηματικών, Πέτρο Δαμιανό, που είχε δικό του φροντιστήριο. Μαζί με κάποιους συναδέλφους του απευθύνθηκαν το 1997 στο υπουργείο Δικαιοσύνης προκειμένου να προσφέρουν εθελοντικά τις υπηρεσίες τους. Πράγματι, η ομάδα αναλαμβάνει να προετοιμάσει έναν ανήλικο κρατούμενο στο

σο στις τρεις τάξεις του γυμνασίου, όσο και στην Α΄, Β΄ και Γ΄ Λυκείου τεχνολογικής κατεύθυνσης. Από το 2004, οπότε και μεταστεγάζεται σε άλλο κτίριο που έχει επί τούτου μετασκευαστεί, λειτουργεί πλέον ως πλήρης εκπαιδευτική μονάδα και επεκτείνει συνεχώς τις εξωδιδασκτικές πολιτιστικές δραστηριότητές του. Δικαίωμα να γραφτούν στο σχολείο έχουν σχεδόν όλοι. Τη φετινή χρονιά 105 μαθη-

Είχε την τύχη να δει το όραμά του να γίνεται πράξη ο μαθηματικός Πέτρος Δαμιανός, διευθυντής σήμερα του σχολείου.

ο θεολόγος Ιωσήφ Κουρμούλης, ο μουσικός Γρηγόρης Ζάρας, ο κοινωνιολόγος Ηλίας Υφαντής, οι μαθηματικοί Γιάννης Κουρής και Πέτρος Κουνούκλας και οι γυμναστές Κοσμάς Καραγιώργος και Μαρία Πολίτη. Στο πλαίσιο ενός ευρωπαϊκού δικτύου για την εκπαίδευση στις φυλακές ανταλλάσσουν εμπειρίες και επισκέψεις. «Εδώ έχουμε επαφή με τους μαθητές, τους ακουμπάμε, είμαστε φίλοι. Ηρθαν εδώ οι συνάδελφοι από την Τσεχία και τη Βουλγαρία και μας ζηλέψαν, εκεί απαγορεύεται η σωματική επαφή.» Την προηγούμενη της Πρωτομαγιάς μάζεψαν οι καθηγητές τους μαθητές για να φτιάξουν το στεφάνι. «Μα αύριο είναι η Πρωτομαγιά», απόρησαν οι μαθητές και όταν έμαθαν ότι η επόμενη μέρα είναι σχολική αργία κατσούφιασαν. «Επρεπε να βλέπατε τα πρόσωπά τους...» ▶

ΣΚΑ για τις Πανελλαδικές Εξετάσεις της Γ΄ Λυκείου. Το 1998, προσφέρουν φροντιστηριακά μαθήματα σε 11 μαθητές και το 1999 σε 23, στο ΕΚΚΝΑ πλέον του Αυλώνα. Η ιδέα να λειτουργήσει ένα σχολείο μέσα στη φυλακή έχει πλέον ωριμάσει, τα αρμόδια υπουργεία Δικαιοσύνης και Παιδείας γνωμοδοτούν θετικά. Από το 2000 αρχίζει να λειτουργεί το γυμνάσιο, ως παράρτημα του λυκείου Αυλώνα. Ο αριθμός των μαθητών διπλασιάζεται το 2001, αρχίζουν να λειτουργούν προγράμματα πρόσθετης διδακτικής στήριξης για τους μαθητές του λυκείου, ενώ παράλληλα αναπτύσσονται πολιτιστικές δραστηριότητες που αποσπούν διακρίσεις σε πανελλαδικό επίπεδο. Η αύξηση των μαθητών συνεχίζεται το 2002, ενώ το 2003 το σχολείο επανιδρύεται ως γυμνάσιο - λύκειο Αυλώνα και παρέχει πλέον όλα τα μαθήματα τό-

τές ήταν γραμμένοι στο δημοτικό (27 Έλληνες και 78 αλλοδαποί), 89 στο γυμνάσιο (27 Έλληνες και 62 αλλοδαποί) και 36 στο λύκειο (23 Έλληνες και 13 αλλοδαποί). Ο αριθμός των μαθητών που παρακολουθούν είναι βέβαια μικρότερος, αφού αρκετοί για διάφορους λόγους αναγκάζονται να εγκαταλείψουν, καθώς στη φυλακή υπάρχει μεγάλη κινητικότητα ανθρώπων και συναισθημάτων.

Ενα σχολείο που οι μαθητές κατσουφιάζουν όταν δεν λειτουργεί. Ενα σχολείο που οι κακοπληρωμένοι αναπληρωτές καθηγητές κάθονται εθελοντικά περισσότερες ώρες, άλλοι επειδή το απαιτούν οι περιστάσεις και άλλοι επειδή το θεωρούν πρόκληση. Ενα σχολείο που αναδεικνύει ταλέντα, που προσφέρει μια ελκυστική εναλλακτική πρόταση. Σε ποιο δημόσιο σχολείο συμβαίνει κάτι αντίστοιχο;

Υπεύθυνη της θεατρικής ομάδας η φιλόλογος Γιούλη Πεζοπούλου, η «μαμά», όπως την αποκαλούν κάποιοι μαθητές.

Η «δημογραφία» και τα προβλήματα της φυλακής

Στις φυλακές Νέων Αυλώνων κρατούνται περίπου 280 νέοι, ηλικίας από 15 έως 21 ετών (ή έως 25 ετών εφόσον φοιτούν στο σχολείο). Πρόκειται για το πρώην Σωφρονιστικό Κατάστημα Ανηλίκων (ΣΚΑ), που μεταφέρθηκε από τον Κορυδαλλό εδώ το 1998 και μετατράπηκε σε Νέων. Πιο πριν στεγαζόνταν εδώ στρατιωτικές φυλακές.

Στη μεγάλη τους πλειοψηφία οι κρατούμενοι είναι αλλοδαποί. Οι Αλβανοί έχουν τα πρωτεία και προέρχονται συνήθως από τον Βορρά της γειτονικής χώρας. Βρίσκονται εδώ καταδικασμένοι ή υπόδικοι κυρίως για υποθέσεις ναρκωτικών, αλλά και για σωματεμπορία, ανθρωποκτονίες, ληστείες και κλοπές. Οι οικογένειες των περισσότερων παραμένουν στην Αλβανία.

Για το κλίμα μέσα στη φυλακή τι να πρωτοπει κανείς; Οι πρόσφατες εξεγέρσεις των κρατουμένων ανέδειξαν τις απαραίδεκτες συνθήκες που επικρατούν, ο ίδιος ο υπουργός Δικαιοσύνης, Αναστάσης Παπαληγούρας, παραδέχθηκε πως «οι φυλακές που έχουμε δεν μας

τιμούν». Τα αιτήματα παντού ίδια: καλύτεροι όροι διαβίωσης, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, νοσοκομειακή κάλυψη, ποιότητα φαγητού, γενίκευση των αδειών και διεύρυνση των όρων τους, επιεικέστεροι όροι για αναστολή της ποινής. Για την ιστορία, πάντως, εδώ στον Αυλώνα διευθυντής είναι ο Γιώργος Κοντολάτης, σε ηλικία λίγο πριν από τη σύνταξη, και αρχιφύλακας ο Αντώνης Αραβαντινός.

Μόνιμο πρόβλημα των νεαρών κρατουμένων οι υψηλές ποινές, «που οι δικα-

στές τις ρίχνουν σαν τα στραγάλια, ιδιαίτερα αν είσαι αλλοδαπός». Υπάρχει βεβαίως και ρατσισμός, αλλά το πλέον σημαντικό είναι ότι συνήθως στα δικαστήρια οι αλλοδαποί φθάνουν ανυπεράσπιστοι, πολλές φορές δεν καταλαβαίνουν ούτε τη γλώσσα. Μεγάλο πρόβλημα επίσης οι απελάσεις. «Όταν έχεις γεννηθεί εδώ και πήγαινες σε ελληνικό σχολείο, όταν οι γονείς σου δουλεύουν στην Ελλάδα, πώς σε απελεύουν; Να πας, πού; Είναι ο σίγουρος τρόπος για να ξαναγυρίσεις στη φυλακή.» ■

Καφετζής στη φυλακή, ο Βαγγέλης από τη Θεσσαλονίκη ερωτεύθηκε το μπουζούκι.

